

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ СТАТЕЙ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Формування та розвиток термінології нафтогазової промисловості тісно пов'язані з історією розвитку й становлення нафтогазової галузі та науки про неї. Одним із важливих способів перекладу є трансформації.

Перекладацькі лексичні трансформації – це різноманітні зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою еквівалентної репрезентації їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик з урахуванням норм та лінгвокультурних традицій мови перекладу. Виокремлюють такі зразки лексичних трансформацій [5, с. 23].

Конкретизація – це лексична трансформація, унаслідок якої слово (термін) ширшої семантики в оригіналі замінюється словом (терміном) вузької семантики [1, с. 187], наприклад: *The predominant use of pipelines is in **moving** large volumes of crude petroleum, natural gas, and refined petroleum products from the source of supply to the refineries and eventually to the consumer.* – Трубопровід – це система труб, насосних станцій та інших об'єктів, що використовують для **транспортування** рідин, газів, іноді твердих речовин.

Генералізація – вид лексичної перекладацької трансформації, унаслідок якої слово із вузьким значенням замінюють на лексему із ширшим, подекуди гіпонімом [3, с. 102], наприклад: *When a pipeline is to be built between two points, a tentative route is selected on the basis of aerial mapping and a careful survey on the ground.* – Коли трубопровід повинен бути побудований між двома точками, приблизний маршрут вибирається на основі аерофотозйомки та ретельного обстеження місця.

Додавання слова – експліцитне вираження частини імпліцитного смислу оригіналу в тексті перекладу [4, с. 115], наприклад: *At one point in the 1970s more than 120 miles (1930 km) of pipeline were being built, and another 49000 miles (79000 km) were planned.* – У середині 1970 років було збудовано більше, ніж 1200 миль (1930 км) трубопроводу, а також заплановано **спорудження** ще 49000 км (79000 км).

Вилучення слова – виправдане з погляду еквівалентності перекладу, передовсім норм мови перекладу, усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту, наприклад: *These linked the Baku gas fields to Moscow and the Siberian **gas fields** to the country's major industrial cities.* – Це зв'язало газові родовища Баку, Сибіру та

Москви з великими промисловими містами країни.

Заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови може супроводжуватися частковою або повною перебудовою структури речення [2, с. 97], наприклад: *Petroleum pipelines involve three major systems: gathering lines, which transport crude oil from the individual wells to a central location, such mainline pump station; trunk lines, which accomplish the long-distance transmission of crude oil to the refineries; and distribution lines, which carry refined products from supply sources such as refineries and seaports to areas of consumption.* – Нафтопроводи включають в себе три основні системи: збірні лінії, які транспортують сировину нафту з окремих свердловин в центральне розташування; магістральні лінії, які забезпечують транспортування сировини нафти на далекі дистанції на нафтопереробні заводи; розподільні лінії, які забезпечують **перевезення** нафтопродуктів із джерел постачання, таких як нафтопереробні заводи та морські порти, у райони споживання.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. / Карабан В. І. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
2. Кияк Т.Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах/ Кияк Т.Р. // Вісн. Житомир. держ. Ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – № 32. – С. 108.
3. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / Коваленко А. Я. – К. : ІНКІОС, 2001. – 290 с.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода / Комиссаров В.Н. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.
5. Латишев Л.К. Міжмовні трансформ. як засіб досягнення переклад. еквівалентності. Семантико-синтаксичні проблеми теорії мови і перекладу / Латишев Л.К. – М., 1986. – 107 с.